

Prieskum zameraný na fajčenie vysokoškolskej mládeže v Nitre

Abstrakt

V súčasnej spoločnosti je fajčenie natoľko rozšíreným javom, že je potrebné sa tejto problematike, a predovšetkým osvete, venovať v omnoho väčšej miere ako doteraz. Práca poukazuje na problematiku fajčenia vysokoškolskej mládeže, prieskum realizovaný v meste Nitra prináša dôležité výsledky a upozornenie, že naozaj veľké percento mladých ľudí sa tomuto zlovyku nevyhýba. Hoci klasické stereotypy, že „*nefajčiari sú nudní*“ či „*mladí, ktorí nefajčia sú čudní*“ sa nepotvrdili, cigarety tvoria každodennú súčasť mladých ľudí v súčasnej spoločnosti.

Kľúčové slová: fajčenie, cigareta, vysokoškolská mládež

Abstract

Currently, smoking so widespread society phenomenon that it is necessary to focus on this issue, and especially public education and give greater extent to this than before. The work mostly focuses on problems of smoking of university students, reserarch made in Nitra brings important results and notifications that a really large percentage of young people do not avoid this habit. Although the classic stereotypes that "*smokers are bored*" or "*young people who smoke are strange*" is confirmed, cigarettes daily form part of young people in contemporary society.

Keywords: smoking, cigarette, university students

Autor:

Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre
Filozofická fakulta, Katedra sociológie
B. Slančíkovej 1, Nitra 94901

Úvod

Objavenie cigarety ako ju poznáme dnes, sa prisudzuje egyptskému delostrelectvu. Keď v roku 1832 počas Turecko-Egyptskej vojny obliehali mesto Akkon, dnešný Izrael, vyskúšali baliť pušný prach do papierových tubusov, čím zvýšili priereznosť svojich striel. Za to boli odmenení pol kilogramom tabaku. Nanešťastie bola ich jediná fajka rozbitá a tak začali baliť tabak do papierových tubusov. Tento vynález sa rýchlo rozšíril ako v Egypte, tak aj v Turecku.

Popularita cigariet v Európe ďalej vzrástla počas Krymskej vojny (1853-1856), kedy britskí vojaci zistili, že cigarety ich tureckých spojencov sú praktickejšie ako cigary a fajky. Ďalšiemu rozšíreniu cigariet pomohlo vynájdenie baliaceho stroja na cigarety Jamesom A. Bonsackom v roku 1880. Tento stroj o mnoho znížil ich cenu, pretože mohol zabaliť viac ako 10 000 cigariet za hodinu. V roku 1919 boli už cigarety populárnejšie ako cigary. Fajčenie sa stávalo čoraz populárnejším a to až do sedemdesiatych rokov dvadsiateho storočia, kedy sa začali objavovať prvé štúdie o škodlivosti fajčenia. Hollywood používal cigarety ako symbol romantiky, šarmu a mužnosti. Americkí vojaci ich dávali ľuďom, ktorých stretávali v krajinách kde bojovali a po 2.svetovej vojne boli cigarety platidlom od Paríža po Peking. (www.mypaipo.eu/historia-fajcenia)

Fajčiari po celý život prichádzajú o zdravie, energiu, majetok, vnútorný pokoj, sebadôveru, odvahu, úctu k sebe a šťastie. Vôbec nič z nej nedostávajú okrem ilúzie, že sa opäť nabili vnútornou vyrovnanosťou, pokojom a sebaistotou, ktorá je pre nefajčiarov úplná samozrejmosť aj bez cigariet. Väčšina ľudí vie, že fajčenie je zlé pre zdravie viac než akýkoľvek iný faktor, znižuje priemernú dĺžku života ľudí. Je hlavnou príčinou rakoviny a srdcových ochorení, ale tiež spôsobuje mnoho ďalších ochorení a chronických chorôb.

Fajčiari z počiatku veria, že budú môcť prestať fajčiť, keď budú chcieť. Ale fajčenie je vysoko návykové a veľmi veľa ľudí nie je schopných s tým prestať a preto sa už počet mladých fajčiarov každým rokom zvyšuje. Množstvo dospelých fajčiarov začalo fajčiť v ich mladistvom veku. Niektorým sa podarilo fajčenie ukončiť predčasne, ale mnohí aj naďalej fajčia po celé desaťročia, nemôžu sa vzdať fajčenia a stále si zvyšujú riziko vážnych chorôb a predčasnej smrti. Väčšina ľudí vie a je si vedomá zdravotných rizík fajčenia.

Belgická fotografka *Frieke Janssens* sa pustila v roku 2011 do projektu, s ktorým chcela poukázať na škodlivosť cigariet a poukázať na to, že si deti robia vzor z dospelých. Vytvorila sériu fotografií s názvom „*Smoking Kids*“. Tie zobrazujú deti vo veku štyroch až deviatich rokov s cigaretou alebo cigarou v ústach. Každé dieťa v póze zosobňuje rôzny typ

fajčiarov – od tých, ktorí si zapalujú jednu cigaretu od druhej, cez tých, ktorí bafkajú tabak až po tých, ktorí z vyfúknutého dymu radi tvarujú rôzne obrazce

Zdroj: *Smoking Kids*, www.frieke.com

Metodológia a výsledky prieskumu

Cigarety sú dnes veľmi dostupnou drogou. Mladí ľudia sú si síce vedomí škodlivosti zlovyku akým fajčenie je, ale možné budúce zdravotné problémy si nevzťahujú na seba. Aj preto vznikla potreba a motivácia uskutočniť prieskum zameraný na rozšírenosť fajčenia medzi vysokoškolskými študentmi. Prieskum realizovala Katedra sociológie UKF v Nitre a bol organizovaný v meste Nitra, prebiehal počas februára a marca 2015. Cieľom prieskumu bolo zmapovať problematiku fajčenia študentov, poukázať na intenzitu, dôvody a príčiny fajčenia, a v neposlednom rade upozorniť na skutočnosť, aké ťažké je s fajčením prestať. Podľa očakávania, oslovená vzorka mladých ľudí sa skladala prevažne z fajčiarov, len malé percento respondentov nikdy nefajčilo. Kvantitatívny prieskum bol realizovaný pomocou dotazníka, ktorý obsahoval 17 otázok. Výskumu o fajčení sa zúčastnilo 156 respondentov- študentov vo veku 18-38 rokov, 101 žien a 55 mužov.

Skúsenosť s fajčením malo až takmer 93% opýtaných, pričom u žien častejšie ako u mužov. Prvú skúsenosť s fajčením mali respondenti **s kamarátmi** a to vo všetkých vekových kategóriách. Ako dôvod prvého fajčenia uvádza 26,3% respondentov, že chcel/a **zapadnúť do kolektívu**, 30,8% označilo možnosť iné.

Na otázku ako často fajčia odpovedala tretina respondentov, že zriedkavo, tretina, že fajčí každý deň. Denne vyfajčí 33% respondentov 12-19 cigariet. Takmer tretina respondentov sa pri prvom fajčení rozkašľala. S fajčením chce prestať väčšina respondentov, ktorých je 55,8 %. Až 26,9 % respondentov nechce prestať fajčiť. Väčšina respondentov 60,9 % sa niekedy pokúšala prestať s fajčením. 23,9 % respondentov sa nikdy o to nepokúsili. U žien to je viac ako 70% u mužov len 0,6%. Prestať s fajčením sa pokúšalo až 72,52%. Najväčšiu potrebu zapáliť si pociťujú opýtaní v bare pri drinku. S tvrdením, že respondenti budú fajčiť, keď fajčia ich priatelia nesúhlasí polovica a takmer 38% čiastočne súhlasí, že s fajčením môže kedykoľvek prestať. S výrokom „fajčiari sú nudní“ vôbec nesúhlasí väčšina respondentov, rovnako ako s výrokom „fajčiari sú čudní“. Dve tretiny opýtaných nemajú v rodine nikoho, kto by sa liečil na rakovinu pľúc.

Respondenti prvýkrát fajčili s:

71,8% *s kamarátmi*

10,3% *s bratom/sestrou*

8,3% *sám/sama*

6,4% *nikdy nefajčil*

1,9% *s niekým iným*

1,3% s otcom alebo matkou

Dôvodom prvého fajčenia bolo:

26,3 % *Chcela som zapadnúť do kolektívu,*
21,2 % *Zapálila som si z nudy*
14,1 % *Zmiernenie stresovej situácie*
6,4 % *Nikdy nefajčil*
1,3 % *Fajčenie je štandardom u nás v rodine.*
30,8% *iné*

Koľko cigariet priemerne vyfajčíš denne?

42,3 % respondentov odpovedalo na uvedenú otázku *do troch kusov,*
21,2 % respondentov odpovedalo *10-19 kusov,*
18,6 % respondentov odpovedalo *4-6 kusov*
1,9 % respondentov odpovedalo *20-38 kusov.*

Situácie pri, ktorých je najväčšia chuť zapáliť si.

50 % respondentov má najväčšiu chuť zapáliť si *v bare/v podniku pri drinku*
13,5 % respondentov majú chuť zapáliť si *pred skúškou*
11,5 % respondentov *nikdy nemá chuť si zapáliť*
8,3 % respondentov odpovedalo *Iné*
5,8 % respondentov má chuť si zapáliť *doma napríklad na balkóne*
3,8 % respondentov má chuť zapáliť si *ráno pred odchodom z domu (pri káve)*
3,8 % respondentov má chuť zapáliť si *pri partnerských/rodinných problémoch*
3,2 % respondentov *cez prestávku v škole.*

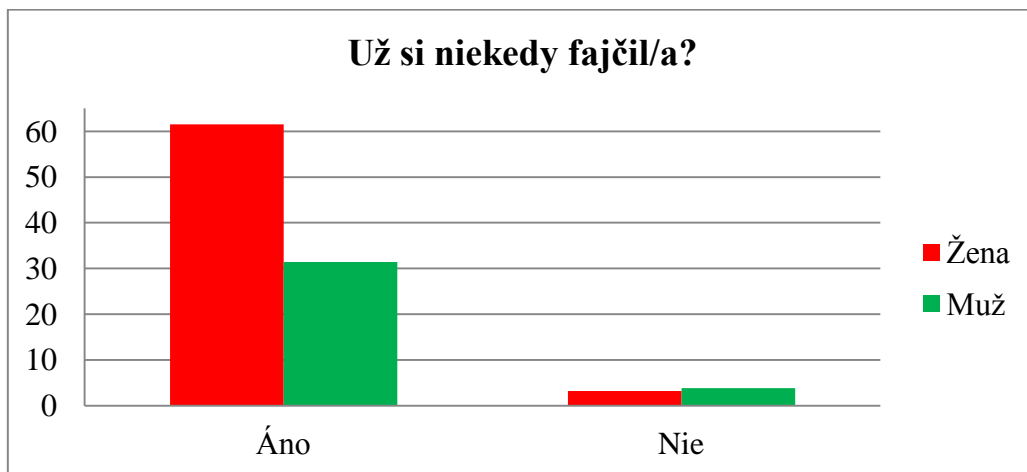
Ako si sa cítil/a keď si prvý krát fajčil/a?

26,9 % respondentov sa *rozkašľalo,* keď prvý krát fajčilo
24,4 % respondentov *nič zvláštne nezbadalo,*
19,9 % respondentom sa *Krútila hlava,*
10,3 % respondentom *prišlo zle,*
7,1 % respondentov sa *cítilo dospelejšie a*
4,5 % respondentov sa *cítilo odvážnejšie.*

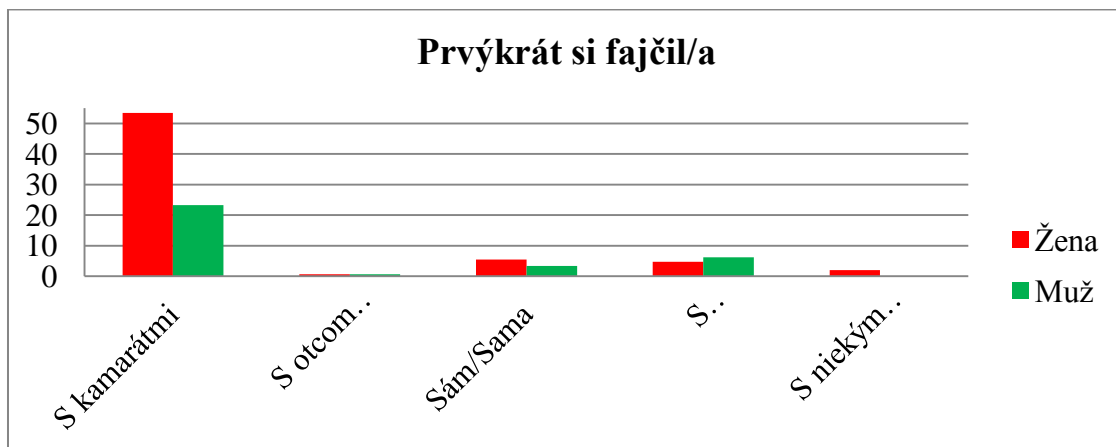
Prehľad výsledkov v tabuľkách

V nasledujúcich tabuľkách a grafov je možné vidieť rozloženie odpovedí podľa vekových kategórií a podľa pohlavia.

UŽ SI NIEKEDY FAJČIL/A %				
		Áno	Nie	Spolu
Vek	18-20	25	2,56	27,56
	21-25	66,03%	4,49	70,51
	26 a viac	1,92%	0	1,92
Spolu		92,95%	7,05%	100%

PRVÝKRÁT SI FAJČIL/A							
		S kamarátmi	S otcom alebo matkou	Sám/sama	S bratom/sestrou	S niekým iným	Spolu
Vek	18-20	18,49%	1,37%	1,37%	5,48%	0,68%	27,40%
	21-25	56,16%	0%	7,53%	5,48%	1,37%	70,55%
	26 a viac	2,05%	0%	0%	0%	0%	2,05%
Spolu		76,71%	1,37%	8,9%	10,96%	2,05%	100%

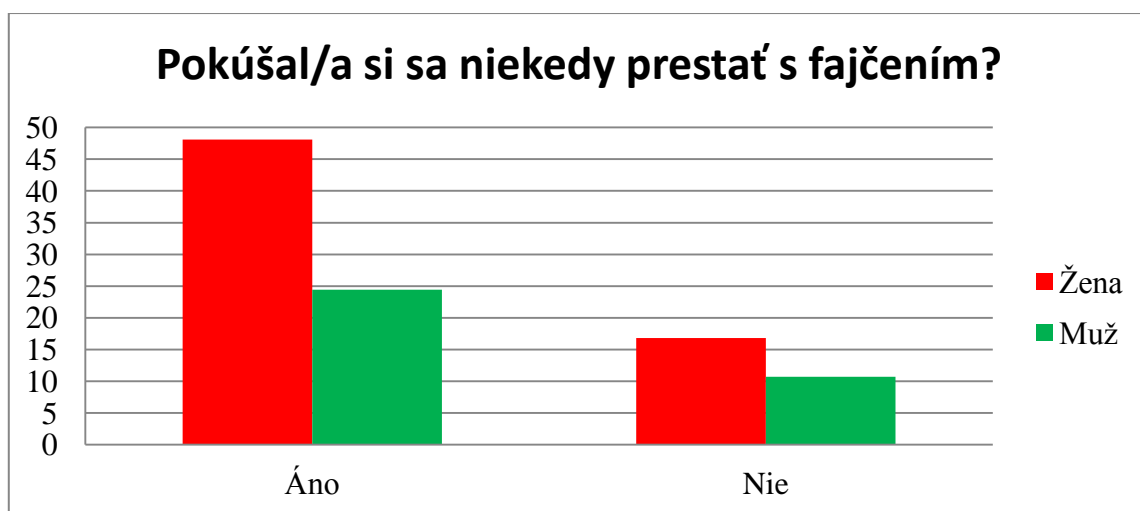
AKO ČASTO FAJČÍŠ?						
		Fajčil/a som iba raz	Fajčím veľmi zriedkavo	Fajčím skoro každý deň	Fajčím každý deň	Spolu
Vek	18-20	4,8	12,3	2,7	7,5	27,4
	21-25	19,2	19,9	8,2	23,3	70,5
	26 a viac	0	0	0,7	1,4	2,1
Spolu		24,0	32,2	11,6	32,2	100

AKO ČASTO FAJČÍŠ?						
		Fajčil/a som iba raz	Fajčím veľmi zriedkavo	Fajčím skoro každý deň	Fajčím každý deň	Spolu
Vek	18-20	4,8	12,3	2,7	7,5	27,4
	21-25	19,2	19,9	8,2	23,3	70,5
	26 a viac	0	0	0,7	1,4	2,1
Spolu		24,0	32,2	11,6	32,2	100

AKO SI SA CÍTIL/A, KEĎ SI PRVÝKRÁT FAJČIL/A?								
		Prišlo mi zle	Rozkašľal/a som sa	Začala sa mi krútiť hlava	Nič zvláštne som nezbadal/a	Cítil/a som sa dospelejší e/a	Cítil/a som sa odvažnejší e/a	Spolu
Vek	18-20	1,4	9,6	6,8	7,5	1,4	0,7	27,4
	21-25	8,4	19,2	14,4	18,5	5,5	4,1	69,9
	26 a viac	1,4	0	0	0	0,7	0,7	2,7
Spolu		11,2	28,8	21,2	26,0	7,6	5,5	100

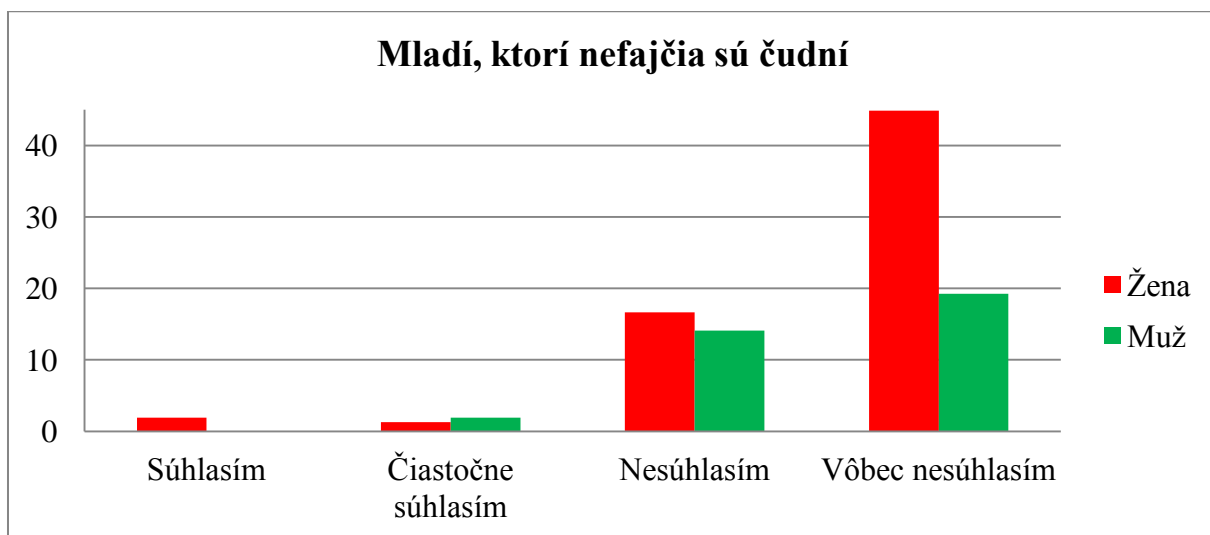
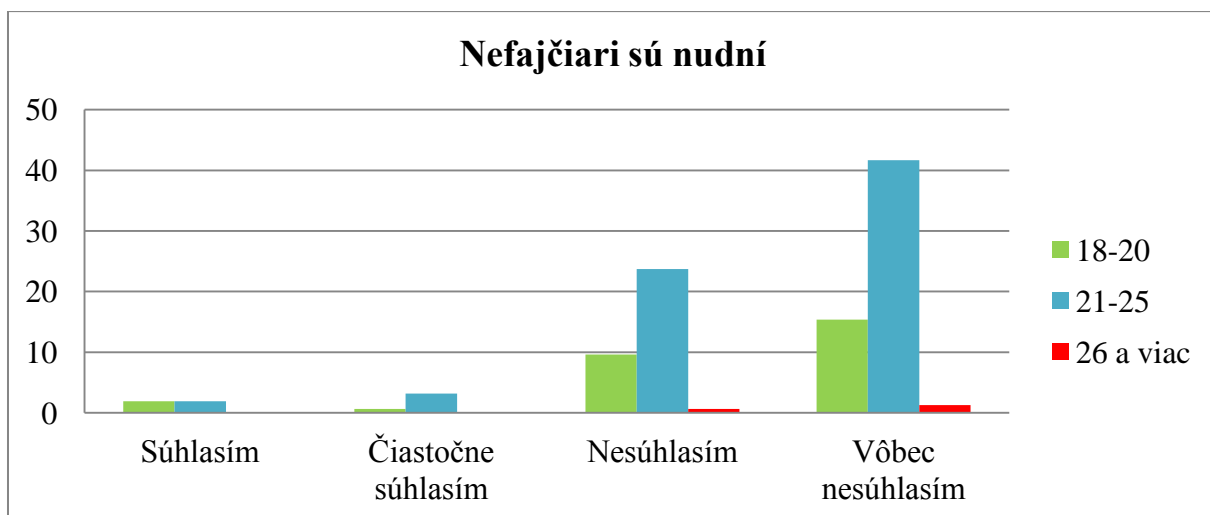
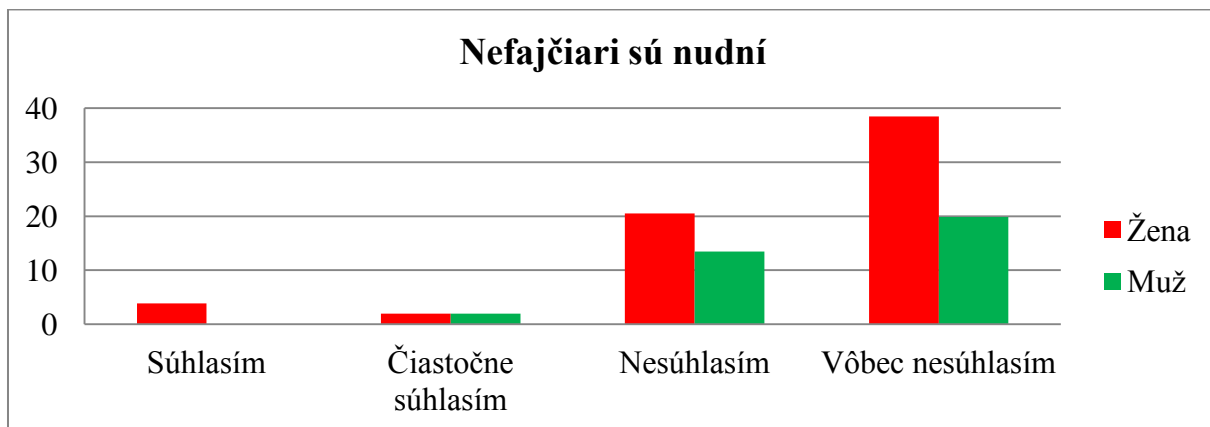
S FAJČENÍM CHCEM PRESTAŤ				
		Áno	Nie	Spolu
Vek	18-20	21,7	6,9	28,7
	21-25	43,4	25,6	67,0
	26 a viac	2,3	0	2,3
Spolu		67,4	32,6	100

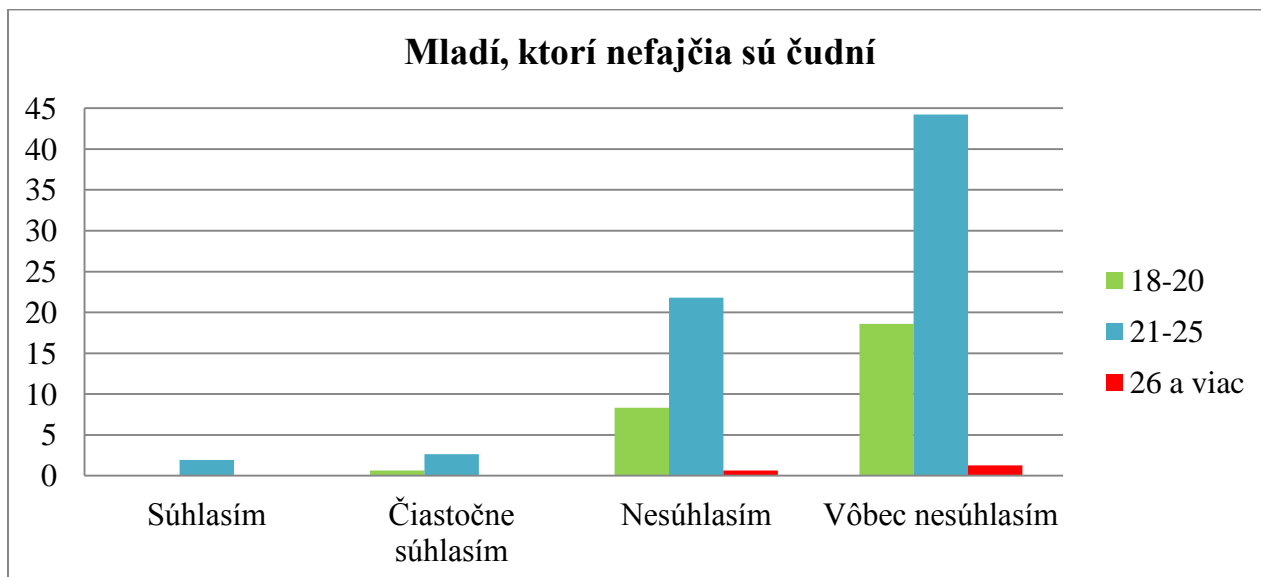
S FAJČENÍM CHCEM PRESTAŤ		
	Áno	Nie
Žena	70,2	29,7
Muž	0,6	3,1
Spolu	70,8	32,8

V KTOREJ SITUÁCII POCIŤUJEŠ NAJVVÄČŠIU POTREBU ZAPÁLIŤ SI?								
Vek	Pred skúškou	V bare / v podniku pri drinku	Doma večer v pohode (balkón)	Ráno pred odchodom z domu (pri káve)	Cez prestávku v škole	Pri partnerských, rodinných problémoch	Iné	Spolu
18-20	5,8	15,22	2,9	0,72	1,45	2,17	0,73	28,99
21-25	9,42	39,13	3,62	3,62	2,17	2,18	8,7	68,84
26 a viac	0	2,17	0	0	0	0	0	2,17
Spolu	15,22	56,52	6,52	4,34	3,62	4,35	9,42	100

KEĎ FAJČIA MOJI PRIATELIA, TAK BUDEM FAJČIŤ AJ JA						
		Súhlasím	Čiastočne súhlasím	Nesúhlasím	Vôbec nesúhlasím	Spolu
Vek	18-20	0,64	0,64	12,17	14,10	27,6
	21-25	0,64	13,46	33,33	23,07	70,5
	26 a viac	0	0	0,64	1,28	1,9
Spolu		1,3	14,1	46,1	38,5	100

NIE JE PROBLÉM S FAJČENÍM KEDYKOLIEK SKONČIŤ						
		Súhlasím	Čiastočne súhlasím	Nesúhlasím	Vôbec nesúhlasím	Spolu
Vek	18-20	8,97	11,54	5,13	1,92	27,6
	21-25	14,74	26,28	23,72	5,77	70,5
	26 a viac	0	0	0,64	1,28	1,9
Spolu		23,7	37,8	29,5	9	100

POKÚŠAL/A SI SA NIEKEDY PRESTAŤ S FAJČENÍM?				
		Áno	Nie	Spolu
Liečil, resp. liečil sa niekto vo Vašej rodine na rakovinu pľúc ?	Áno	9,38	3,13	12,5
	Nie	64,06	23,44	87,5
Spolu		73,4	26,6	100